

19 MAYIS 1944 GENÇLİK VE SPOR BAYRAMINDA

CUMHURREİSİMİZİN SÖYLEDİKLERİ NUTUK

Aziz Türk Gençleri!

Bugün gençlik bayramını kutluyoruz. Sevinçler içindeyiz. Sizin bayramınızı düşünmek bizim için bahtiyarlık duygularının kaynağıdır. B yüklerinizin sizi neşeli ve sevinçli görmekten ne kadar derin zevk duyduklarını, bir gün sizin de daha genç arkadaşlarımızla görüşürken hatırlamanızı isterim. Sizler bizim bütün ümitlerimizi taşıyorsunuz. Geleceğin yeni meselelerini siz halledeceksiniz. Kendinize güveninizin sağlam, temelli olmasını isteriz. Bugünkü hazırlanmanızın tam ve mükemmel olmasını özlüyoruz. Vatana hizmet aşkı, Ulkümüzün başındadır. İleri insan, ileri millet ve yüksek insan cemiyeti, bütün çalışmalarınızda hedef olarak gözünüzün önünde durmalıdır. Kudretli, vatansever bir nesil olarak Türk milletini omuzlarımızda taşıyacaksınız.

Türk Gençleri!

Cumhuriyet Sisi bu ümitlerle yetiştiriyor. Sizin yetişmenizde vazifeli olan başlıca Devlet müessesesi, Cumhuriyet Maarifidir. Cumhuriyet Maarifi, Türkiyede öğretim ve eğitim işlerini geniş, etraflı ve bütün konuları kavrayan bir bütün halinde takib ediyor. Maarifimiz, her bakımdan, şimdiye kadar geçirdiğimiz seviyelerin en yükseğine varmıştır. Daha arzu ettiğimiz pek çok şey olmakla beraber öğretim ve eğitim işinde bugünkü maarifimiz en ileri vukuf ve ehliyet derecesinde olduğunu ispat etmiştir. Büyük Millet Meclisi ve Cumhuriyet Hükümeti geniş ölçüde dikkat ve fedakârlıkla, sizin yetişmenizi kolaylaştırmaya çalışıyorlar. Büyük Millet Meclisinin fedakârlıklarını, verimli faydalı ve en feyizli bir şekilde tatbik eden Cumhuriyet Maarifi istihbarımız ve istikbal için sarsılmaz bir güvenimizdir. Türk Milleti huzurunda Maarif Heyetimize teşekkürlerimi söylemekten zevk duyuyorum.

Vatandaşlarımız!

İlk öğretim, hiçbir devirde bugünkü ölçüsüyle ele alınmamıştır.

Cumhuriyetin ilk gününden beri arkasından koştuğu ilk öğretim ülkesi, hakiki ve tam manasıyla başarılmak yolundadır. Bu seneden itibaren, binlerce sayılarla köy okullarının açılacağı bir devre giriyoruz. Hazırlıklar tamamdır. Makine kurulmuştur. Bundan sonra yalnız ameli neticeler alacağız. Yakın uzak, büyük, küçük, toplu dağılmış bütün köylerin kız erkek bütün çocukları, çok değerli öğretmenlerinin karşısında dersaneleri dolduracaklardır. Nihayet on sene zarfında Türkiyede ilk öğretim meselesinin halledilmiş olacağını, açık ve kesin olarak görebiliyoruz.

Orta ve yüksek öğretimde durumumuz, bizim gençliğimize nisbetle kıyas edilemeyecek derecede ileridir. Bu durumun en ileri memleketlerle âyarlanması için her gün yeni bir hamle düşünüyoruz. Vasıtalarımızı daima arttırıyoruz. Öğretmenlerimizin sayısı ve değeri, yüksek vazifelerini yapabilmek için, geniş ve müsbet bir gelişmeden bir an geri kalmıyor. Cumhuriyet öyle müesseseler kurmuştur ki dünyanın her yerinde iyi sayılabilir. Fakat asıl yeni kuracaklarımızdır ki bizim hayalimizi sevindirip süslemektedir.

Teknik öğretim, Cumhuriyetin başlıca konularından biridir. Büyük Millet Meclisi ve Cumhuriyet Hükümeti, teknik öğretim davasını dikkatle göz önünde tuttuğu meselelerin ilerisine almıştır. Gençlerin, hattâ geçkin vatandaşların, vatanın her köşesinde kendi işlerini en verimli bir şekilde yürütebilmeleri için her türlü öğrenme ihtiyaçlarına yetişmeye çalışıyoruz. Türk gencinin hayat mücadelesine iyi hazırlanması ve bu asrın istediği en karışık ve en ince teknik işleri başarı ile yapabilmesi için iyi yetişmesine, bütün dikkatimizi harcıyoruz. Şimdiye kadar elde ettiğimiz neticelerden çok ümitliyiz. Uzun zamanlar sürececek olan bu çalışmaların ameli ve çok faydalı neticelerini yakın zamanda almağa başlayacağız.

Millî eğitimde esaslı bir yeri olan güzel sanatlar işlerimiz, milletin büyük bir meselesi gibi Cumhuriyet Maarifinin dikkati karşındadır.

Sevgili vatandaşlarım!

Bugün öğretim ve eğitim için Devlet eline alınan çocuklar ve gençler, milyonu çok geçiyor. Yakın zamanda ise iki milyonu geçecektir. Bu sayılarda vatanın büyük kudretini görüyoruz. Bu görüşümüz Cumhuriyet anlayışıdır. Her vatandaşın kâfi derecede öğretimle iyi yetişmiş olmasında, esaslı yükselme ve kalkınma tedbirini tasavvur ediyoruz. Bu söylediklerim, bütün dereceleriyle öğretmenlerimize düşen vazifelerin genişliğini ve ağırlığını gözönünde canlandırırsa yeri vardır. Bugün öğretmenlerimiz on binlercedir. Bunlar bir nesil geçmeden yüz binleri bu-

lacaklardır. Türk Milletinin yeni ve yüksek cemiyetini kurmak için beslediğimiz bütün ümitler, öğretmenlerimizin değerine, karakterine ve gücüne dayanıyor. Eğer Türk öğretmenin esaslı vasıfları büyük ülküyü başaracak yaradılıştaki olduğuna inanılmazsa, bu kadar büyük bir dâvanın arkasına düşülecek cesaret bulunamaz. Biz, öğretmenlerin büyük ülkeye ehil yaradılıştaki olduğuna inanıyoruz. Onun için onların her türlü müsbet neticeler alacaklarına ve her türlü hastalıklarla uğraşp üst geleceklere güveniyoruz.

Vatandaşlarım!

Gençliği yetiştirmenin ve millî terbiyenin en tehlikeli hastalığı, öğretmenin vazifesini politika vasıtası yapmasıdır. Bir cemiyet içinde hiçbir emniyetin kötüye kullanılması, bir öğretmenin kendisine emanet edilen Vatan evlâtlarına kendi hususi politikasını telkin etmeye çalışması kadar vicdansız ve zararlı olamaz. Öğrenmek için ailesinin bütün teşvikleriyle hazırlanan genç dimağ ve temiz yürek, vicdansız bir politikacının sözlerinden ve derslerinden en derin zehirleri alabilir. Devlet, Vatan için en zararlı olan bu cinayetlere yer vermemek için sert tedbirleri esirgemeyecektir. Fakat milletin halini ve istikbalini tehdideden bu cinayetlere karşı asıl teminatı, öğretmen heyetinin vazife haysiyeti ve ortak vicdanı verebilir. Hiçbir devlet makamı, bir öğretmen kadrosu içinde bulunup kötü yola sapmış olan vicdansız fesatçıyı, diğer öğretmenlerden daha kolay ve daha çabuk keşfedemez. Fesatçı, yanlış telâkkilere ve zararlı hareketlere sevk etmek için ufaktan başlayarak, her türlü vatansever ve mâsum çebreye bürünerek, okşuyarak, mükâfat ve mücazâtı, numarayı ve sımsı geçip ilerlemeyi, ders içinde ve ders dışında münasebetlerini kullanarak gençleri istediği istikamete yürütmeye yeltenecektir. Bunlar öyle zararlı ve kötü hareketlerdir ki, bunlara karşı bir milletin dayanması için ailenin, öğretim çağında bulunan gençlerin, nihayet büyük öğretmen heyetlerinin dikkatleri lâzımdır. Kamın tedbirleri en sonra gelir; bu tedbirlere sıra geldiği zaman, az çok geç kalmıştır; ve elbette ilâçlar ister istemez acı, sert olacaktır.

Aziz vatandaşlarım!

Cumhuriyet, memleketin içerdeki yaşayışında ve dışarı ile münasebetlerinde açık ve dürüst hatlarla ülküsünü tâyin etmiştir. Vatandaşlarımızın ve yeni yetişen nesillerimizin yüreklerini aşk ile dolduracak prensipler, temel olarak alınmıştır. Devletimizin hüviyetini teşkil eden esas vasıflar, uzun felâket asırlarının tecrübe mahsulü ve gelecek asırların en feyizli gelişme prensibi olarak bulunmuştur. Milliyetçi Türkiye,

Anayasanın tarif ettiği Türk vatandaşına, vatansever bir Türk milliyetçisi olmanın bütün imkânlarını vermiştir. Devletimiz, millî bir devlettir. Bütün milletlerle iyi ve samimî münasebetler beslemek isteyen, millî menfaatler ve millî ülküler üzerinde kurulmuş bir müessesedir. Kendi içinde yapıcı, iyi niyet sahibi bütün vatandaşları birleştirici, uzlaştırıcı ve kaynaştırıcı bir zihniyettir. Azlık diye tanınmış olan vatandaşlar, her Türk vatandaşı gibi, kanunun bütün himayesine ve bütün vatandaş haklarına sahiptirler. Bundan başka Türk kültürü içinde yetişerek Türk milliyetçisi olmak isteyen her vatandaş için imkân kapıları açıktır.

Cumhuriyetin lâyük olması bir tesadüf eseri değil, kolayca takılıvermiş bir sıfat da değildir. Devletimizin halde ve istikbalde en ileri bir kültür ve medeniyete ermesi için esaslı çarelerden biri olarak kabul olunmuştur. Bütün vatandaşlara vicdan hürriyetini temel hak olarak tanıyan Devletimizin lâyük olması, kaybettiğimiz asırların az zamanda telâfisi için esas şartlardandır.

Halkçılık, Türk milletinin karakterine uyan en iyi bir vasıftır. Şehirde ve köyde bütün vatandaşların, bütün haklarında eşitlik huzuru içinde bulunmaları, hiçbir Türkün aksini düşünemeyeceği tabii bir şeydir. Türk halkı, bir araya geldikleri zaman kendi işlerini düşünecek, tedbirler bulacak ve onları tatbik edecek iktidardadır. Millî kurtuluş bu sayede oldu. Büyük Millet Meclisi, halk idaresinin canlı misali olarak böyle kuruldu.

Bizim devletçiliğimiz, Cumhuriyetin feyizli bir prensibidir. Yıpranmış ve fakir bir memleket, az bir zamanda ancak prensiplerinin tabiiyeti, sağlamlığı ve verimliliği sayesinde hürmet edilir bir mevkie yükselmiştir.

Cumhuriyet inkılâpçı olmasaydı ve inkılâpçı kalmasaydı Türk Milleti, kapalı kalmış birçok vasıflarını bu kadar az zamanda kıymetlendiremezdi.

Gençler ve Öğretmenler!

Sade ve kısa bir şekilde anlattığım prensipler, bayatlarımızı ve yüreklerinizi dolduracak pek kıymetli ülkülerdir. Fikirlerimizi anlatırken yalnız müsbet konuşmamız ve resmî ağızla münakaşaya girmekten sakınmamız, kötü niyetli olanların bizim ülkülerimize saldırmalarına cesaret verirse buna çok teessüf ederiz. Yarım asırdan beri birbiriyle zararlı bir surette uğraşmış olan politika akımlarından uzak ve temiz zihniyette kalmak istiyoruz. Bu gayretimiz, zararlı bir susma derecesine varmamalıdır ve varmayacaktır. Çünkü, ne kadar kuvvetli olursa olsun, Cumhu-

riyet prensiplerimiz aleyhine sistematik, sebatlı bir politika mekanizması kurulur, ve bu düzen hiç karşılık görmeden işlerse az veya çok zaman sonra en kuvvetli temelleri yerinden oynatabilir. Tabiat kanunları dışında hayallere kapılamayız. Son zamanların olayları, bize, karşı koymak ve insafsız saldırmalara karşı uğraşma vazifelerini yeniden batırlatmıştır.

Türk milliyetçisiyiz, fakat memleketimizde ırkçılık prensibinin düşünürüz. Memleketimizde politika garezleri için uydurulan ırkçılık önderlerinin çok acıklı faciaları, hâtralarımızda canlıdır. 1912 senelerinde Rumelide tutunmak için tırnaklarıyla kayalara yapışarak son gayretlerini sarf eden Türk erlerine Arnavut Priştineli Hasan ve Derviş Hima ile beraber arkadan hücum tertipliyenlerin Türk ırkçı politikacısı olduğu, Büyük Millet Meclisinde ispat olunmuştur. «Politika icabı» diye tefsir etmekte en ufak bir güçlük çekmeyen bu adamlar, sözlerine inanıp daha büyük bir felâkete uğradığımız zaman gene «Politika icabıdır» diyerek yeni bir fesat prensibi yaratmaktan geri kalmıyacaklardır.

Köy enstitülerinde, her çeşit okullarımızda, müesseselerimizde, Ordumuzda müşterek vatanın ülkülerini Türk çocuklarına, eşit adalet ve şefkat hisleriyle vermeye çalışıyoruz. Onları büyük Cumhuriyet potasında kaynatıp meydana Türk vatanseveri çıkarmağa uğraşyoruz. Vatandaşlarımızın emin olabilecekleri ki, muvaffakiyetlerimiz esaslıdır ve gelecek zamanda daha göz alıcı olacaktır.

Türk milliyetçiliği içinde vatan çocuklarının temiz ülkülü ve vatan fikirli olarak birbirine dayanan sağlam bir millet olması, erişilmez ve yanlış bir hayal değildir. Bunun doğru bir fikir ve erişilir bir hedef olduğunu, elle tutulur ve gözle görülür neticeleriyle tamamiyle anlıyoruz. Şimdi insaf ediniz. Türk vatandaşı yetiştirmek için bütün iyi şartları özünde toplamış olan bu feyizli yolu bırakır da ırkçıların milleti binbir parçaya ayıracak fesatlı ve nifaklı zehirlerine cemiyeti kaptırır mıyız?

Turancılık fikri, yine son zamanların zararlı ve hastalıklı gösterisidir. Bu bakımdan Cumhuriyeti iyi anlamak lâzımdır. Millî kurtuluş sona erdiği gün, yalnız Sovyetlerle dostluk, ve bütün komşularımız eski düşmanlıklarının bütün hâtralarını canlı olarak zihinlerinde tutuyorlardı. Herkesin kafasında, biraz derman bulursak sergüzeştçi, saldırgan bir siyasete kendimizi kaptıracağımız fikri yaşıyordu. Cumhuriyet, kuvvetli bir medeniyet yaşayışının şartlarından bir esaslısını, milletler ailesi içinde bir emniyet havasının mevcut olmasında görmüştür. İmparatorluktan son zamanlarda ayrılmış olan komşularıyla de iyi ve samimî komşuluk şartlarının temin edilmiş olmasını, milletin saadeti için lüzumlu saymıştır.

Görülüyor ki millî politikamız memleket dışında sergüzeşt aramak zihniyetinden tamamen uzaktır; asıl mühim olan da bunun bir zaruret politikası değil, bir anlayış ve bir inanış politikası olmasıdır. Ancak bu inancıştan sonradır ki, etrafımızda bulunan milletleri daha yakından tanımak imkânlarını bulduk. Nereden zarar gelir ve nereden zarar gelmez, bunu ayırdetmek için zihinlerimizde âyarlı ölçüler bâsıl oldu. İçerde milletin hayrı ve saadeti için çalışma imkânları ve dışarıya karşı Millet'in emniyet ve müdafaası için lâzım olan tedbirler, salim ölçülerle gözümüzün önünde belirdi. Ve nihayet asırlar ve asırlar süren köklü düşmanlıklar yerine, 20 sene gibi kısa bir müddette, hürmet ve itimat duygularının uyanmasına imkân verdi.

Turancılar, Türk milletini, bütün komşularıyla onulmaz bir surette derhal düşman yapmak için birebir tılsımı bulmuşlardır. Bu kadar şuursuz ve vicdansız fesatçıların tezvirlere Türk milletinin mukadderatını kaptırmamak için elbette Cumhuriyetin bütün tedbirlerini kullanacağız. Fesatçılar, genç çocukları ve saf vatandaşları aldatan, fikirlerini millet karşısında açıktan açığa münakaşa edemeyeceğimizi sanmışlardır. Aldanmışlardır ve âbâ çok aldanacaklardır.

Şimdi vatandaşlarımdan iki suale zihinlerinde cevap bulmalarını istiyeceğim: Irkçılar ve Turancılar gizli tertipler ve teşkillere başvurmuşlardır. Niçin? Kandaşları arasında gizli fesat tertipleriyle fikirleri memlekette yürür mü? Hele, doğudan, batıdan ülkeler, gizli Turan censiyetiyle zaptolunur mu? Bunlar o şeylerdir ki ancak Devletin kanunları ve esaslı teşkilâtı ayak altına alındıktan sonra başlanabilir. Şu halde yaldızlı fikirler perdesi altında doğrudan doğruya Cumhuriyetin, Büyük Millet Meclisinin mevcudiyeti aleyhinde teşebbüsler karşısındayız. Tertipçiler, 10 yaşında çocuklarımızdan bize kadar derece derece, perde perde, hepimizi aldatmak iddiasındadırlar.

Vatandaşlarıma ikinci sualimi soruyorum. Dünya olaylarının bugünkü durumunda Türkiyenin ırkçı ve turancı olması lâzım geldiğini iddia edenler, hangi millete faydalı, kimlerin maksadına yararlıdırlar? Türk milletine yalnız belâ ve felâket getirecek olan bu fikirleri yürütmek isteyenlerin Türk milletine hiçbir hizmetleri olamayacağı muhakkaktır. Bu hareketlerden yalnız yabancılar faydalanabilirler. Fesatçılar, yabancılara bilerek mi hizmet ediyorlar? Yabancılar fesatçıları idare edecek kadar yakından münasebette midirler? Bunları hüküm olarak kestirmek bugün mümkün değildir. Amma yabancıya hizmet kastı ve yabancıların yakın iliştigi hiçbir zaman meydana çıkmasa dahi hareketlerin, Türk

milletine, Türk vatanına zararlı olması ve bunlardan yalnız yabancıların faydalanmış olması, söz götürmez bir hakikattir.

Vatandaşlarım!

Emin olabilirsiniz ki, vatanımızı bu yeni fesatlara karşı da kudretle müdafaa edeceğiz.

Sevgili evlâtlarımızı!

Bu güzel bayram gününde bana yurdumuzun köşelerinden bayrak ve sınır boylarından toprak getirdiniz. Değerli armağanınıza yürekten teşekkürler ederim. Sınır toprağı ve Türk bayrağı gibi aziz olasınız. Vatan sizden yurdun müdafaaasını, yurdun mamurluğunu istiyor. Cemiyetimiz ve aileleriniz, saydali olmanızı bekliyor. Neşe ile istikbale güvenerek, yetismeye çalışınız. Sizin elinizde Türkiye yüksek ve çok mamur olsun. Bu bayram günümüzde Atatürk'ün kutsal adını, vicdanlarımızın engin sevgi ve saygılarıyla yad edelim. Atatürk, geleceğin en kıymetli teminatını sizlerde gördü ve gösterdi. Bugün de ailelerinizin, hepimizin en iyi dileklerimiz ve en ince dikkatlerimiz sizin üzerinizdedir.

MAARİF VEKİLİMİZİN SÖYLEDİKLERİ NUTUK

Yüce Başbuğumuz, sevgili yurttaşlarım:

Türk milletini esirlikten kurtaran, Türk vatanını istiklâline kavuşturan; millî benliğimize vurulan zincirleri kıran, inkılâpçı Türk Cumhuriyetini kıran Atatürk: Büyük insan Atatürk, eşsiz kahraman Atatürk...

Yurttaşlarım, onu yirmi beş yıl önce bugün bütün bu dâvalara başlamak için Samsun'a Anadolu topraklarına ayak basmış görüyoruz. Altı yıldır aramızda değil, şakat hâtrası gönüllerimizde, sevgisi içimizde, minneti iliklerimizdedir. İleri hamlelerini bıraktığı yerden devam ediyoruz. O'nu unutmuyoruz. Memleketin her yanında şu toplanışımız O'nun için değil mi? O bizim millet ve devlet anlayışında fikir ve inan Atamızdır. O'na yaraşır insan olmayı baş vazifemiz sayıyoruz.

Yurttaşlarım!

Hayatın ışığı gözlerinde söniüp gönüllerimizde yandığı andan beri Atatürk'ün kurduğı millî birlik. Ondan sonra gelen en büyük Türk'ün İnönü'nün elindedir. O büyük Türk, kanlı savaş meydanlarında bilenmiş iradesi, Lozan'da istiklâl beratımızdaki imzada gördüğümüz yüksek zekâsı ile tarihleşen İnönü... Yirmi yıldır Hükümet ve Devlet başında millet ve memleket yolunda ağırttığı başıyla bugün başımız ve Başbuğumuz olan İnönü, O'nun emrindeyiz. O'nun etrafındayız.

Gençler, sevgili Türk Çocukları, Kardeşlerim, Yavrularım:

Beni yürekten dinleyin; duyarak, inanarak dinleyin: Çünkü size yürekten söylüyorum, duyarak inanarak söylüyorum.

Millet ve memleket dâvalarında başarımızın birinci şartı; Atatürk'e, İnönü'ye inanmaktır. Onlara bağlanmaktır. Doğru düşünce onların sözünde, doğru hareket onların izindedir. Biz Atatürk'çüyüz, Böyle olmayanlar karşınıza çıkarsa onlara yüz vermeyin. Onlara söz vermeyin. Atatürk'le İnönü'nün izinde ve emrinde can veren istiklâl kurbanları sizi bekliyor. Bunu isiyor. Yarın istiklâlimiz için yeniden fedakârlık istendiği zaman hep beraber sadece bu duygu ile, ana fikirlerimiz uğrunda, onlar gibi can vereceğiz. Düşman; ister içimizde, ister dışımızda olsun, onunla böyle olarak dövüşeceğiz. Bu toprak bizimdir. Atatürk'ün Cumhuriyeti, istiklâli emanet ettiği Türk gençliği; siz de bizimsiniz, bize emanetisiniz. Bu kutsal emanete topraklarımız gibi Cumhuriyetimiz gibi, istikbalimiz gibi kendi ve düşüncesi yabancı hiç kimsenin elini sürdürmüyoruz. Sürdürmiyeceğiz. Size güveniyoruz. Size inanıyoruz. Siz Atatürk'ün, İnönü'nün gerçek evlâtlarısınız. Her güçlüğü kudretle yenecek kuvvette ve kıymettesiniz. Sizin neşenizle saadetimizi, sizin varlığınızla ölümsüzlüğümüzü duyuyoruz.

Yurttaşlarım!

19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramını, bütün memlekette açıyorum.

Gençler:

Bayramınız kutlu olsun!